

Safety first?

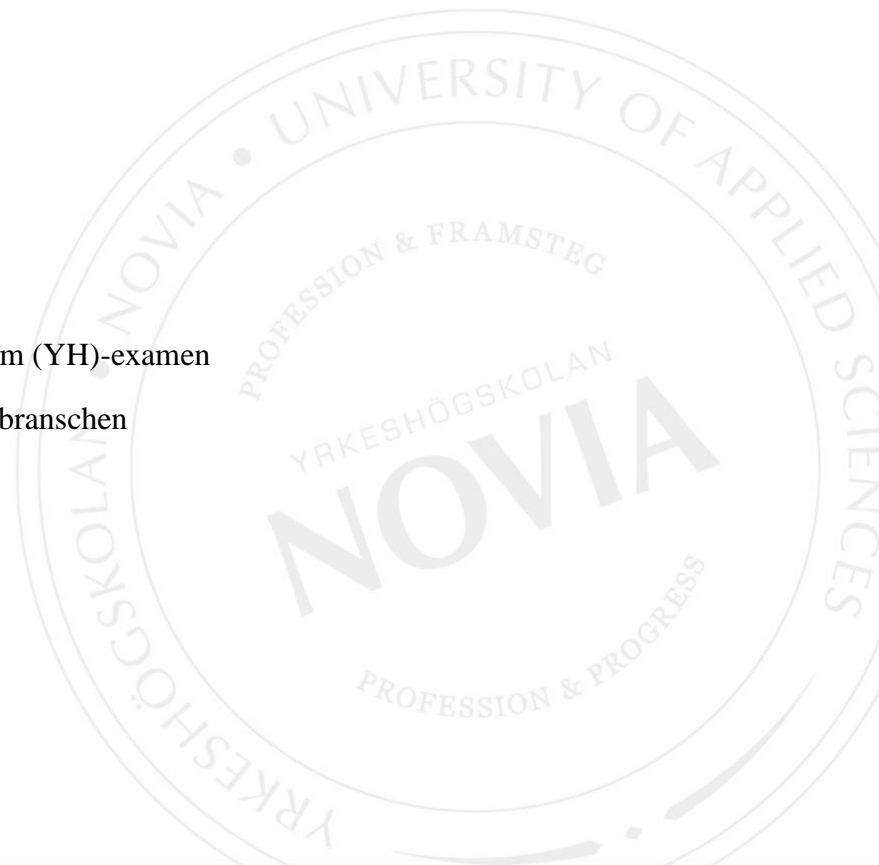
-En teoretisk studie om djurtester inom kosmetika och läkemedel

Ellen Randström

Examensarbete för Estenom (YH)-examen

Utbildningen för skönhetsbranschen

Vasa 2020

EXAMENSARBETE

Författare: Ellen Randström

Utbildning och ort: Skönhetsbranschen, Vasa

Handledare: Jaana Ylimartimo-Nybäck

Titel: Safety first? – En teoretisk studie om djurtester inom kosmetika och läkemedel

Datum: Hösten 2020

Sidantal: 29

Bilagor: 1

Syftet med detta examensarbete är att undersöka vad djurtester inom kosmetika och läkemedel är, hur man gör dem och varför man gör djurtester inom kosmetika och läkemedel. I arbetet tar respondenten upp bland annat djurtesternas historia, lagar och förordningar. Respondenten vill med detta arbete upplysa estenomer och andra inom branschen. Respondenten vill även öka sin egen kunskap inom ämnet. Studien kommer att vara till nytta för branshmänniskor och dem som vill fördjupa sig i ämnet.

Arbetet är en teoretisk studie. Som datainsamlingsmetod användes enkätstudie. Materialet har sedan analyserats med hjälp av datanalyismetoden innehållsanalys.

Medan teorin och tidigare forskning svarar på syftet, fokuserar undersökningen på estenomers kunskap och åsikter om djurtester. Resultatet visar att estenomer är medvetna om begreppet djurtester och att det är ett ämne som ofta nämns i vardagliga sammanhang, men sällan diskuteras på djupet. Djurtester ses i allmänhet som ett negativt fenomen som bidrar till djurmisshandel. Estenomer vill att alternativa metoder ska användas men alternativa metoder finns inte ännu tillgängliga för att ersätta alla djurtester. När man handlar kan det som konsument vara svårt att veta vem man kan lita på när det kommer till information om djurtester har använts eller inte.

Språk: Svenska

Nyckelord: djurtester, kosmetika, läkemedel, etik

BACHELOR'S THESIS

Author: Ellen Randström

Degree Programme: Beauty and Cosmetics, Vasa

Supervisor: Jaana Ylimartimo-Nybäck

Title: Safety first? – A theoretical study about animal testing in cosmetics and pharmaceuticals

Date: Fall 2020

Number of pages: 29

Appendices: 1

Abstract

The purpose of this study is to research what animal testing in cosmetics and pharmaceuticals is, how and why animal testing is done within the cosmetics industry and pharmaceutical industry. In this thesis, the respondent will touch on subjects like the history of animal tests, laws and regulations, to name a few. What the respondent wants with this thesis, is to educate other students and professionals within the beauty industry. In addition to that, the respondent wants to become more aware while deepening their knowledge on animal testing.

For the theoretical study, a questionnaire was used as a data collecting method. The material was analyzed by using the method content analysis, in order to create the result.

While the theory and research chapters fill the purpose for this thesis, the study focuses on the knowledge and opinions the professionals within the beauty industry has regarding animal testing. The result shows that people within the industry are aware of animal testing and that it is a topic that often is mentioned in everyday situations without being discussed in a more thorough manner. Animal testing is seen as a negative phenomenon that contributes to animal cruelty and abuse. The professionals within the beauty industry wants alternative methods to be used. Unfortunately, alternative methods are not available to replace all animal testing. Consumers can have a hard time knowing who to trust when it comes to the information on whether animal testing has been used or not.

Language: Swedish

Key words: animal testing, cosmetics, pharmaceuticals, ethics

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
2	Syfte och problemprecisering.....	2
3	Teoretisk grund.....	3
3.1	Kosmetika.....	3
3.2	Läkemedel.....	3
3.3	Djurtester	4
3.3.1	Djurtester på läkemedel	6
3.3.2	Historia om djurtester.....	7
3.4	Testmetoder	8
3.5	Lagar och förordningar.....	10
3.6	Företag och djurtester.....	12
4	Tidigare forskning.....	13
5	Metoder.....	17
5.1	Enkät	17
5.2	Innehållsanalys	18
5.3	Undersökningens praktiska genomförande.....	19
6.	Resultatredovisning och tolkning.....	20
6.1.	Djurtester	20
6.2	Motivering av djurtester samt djurtesters genomförande.....	23
6.3	Sammanfattning av resultat.....	26
7.	Kritisk granskning.....	27
8.	Diskussion	29
	Källförteckning.....	30

1 Inledning

Djurtester upplevs ofta som ett laddat ämne. Samhället pratar om hur dåliga djurtester är och hur illa djuren behandlas. Våra håriga vänner betyder mycket för oss och vi vill inte se dem lida. Det är lätt att argumentera för varför djurtester ska slopas, eftersom det är från den synvinkeln information till oss konsumenter sprids. På sociala medier sprids det grova bilder från laboratorier och influencers marknadsför icke-djurtestade produkter på sina kanaler. Åsikterna kring djurtester är delade och diskussionen blir lätt hektisk. Vi som branshmänniskor borde ha mer kunskap om ämnet för att utbilda andra.

Jag har levt hela mitt liv bland djur. Familjens hundar, mormors katter och gerbiler samt hästarna på ridstallet var en del av min barndom. Djuren har alltid betytt mycket för mig. Redan i lågstadiet kunde jag få skuld känslor om jag fnissade till när en kompis ansåg att en nakenkatt var ful. Om jag hittade en död fågel på gården begravde jag den bakom garaget för att ge den ett fint avslut på livet. Jag har alltid velat göra det bästa för djuren. I snart fem år har jag varit vegetarian och undvikit äkta läder samt icke-veganska och djurtestade produkter. Nu vill jag gärna lära mig mer om djurtester.

Djurtester görs bland annat för att skydda människan från farliga kemikalier. Men varför ska de testas just på djur? Är människan viktigare än djuren och vem är det som bestämmer hur hierarkin ska se ut? Jag tror att många konsumenter omedvetet och kanske mot sin vilja använder produkter som är testade på djur. Man kan nästan säga att hela samhället bidrar till att djurtester utförs. Ingen vill väl använda en sminkprodukt eller ett läkemedel som är skadligt för kroppen? Blir man sjuk vill man väl ha tillgång till ett läkemedel som fungerar? Fördelar med djurtester borde lyftas fram för att upplysa konsumenten även om dem. För fördelar måste väl finnas. Varför skulle man annars göra testerna? Eller gör man dem fast man inte måste?

2 Syfte och problemprecisering

Syftet med detta examensarbete är att ta reda på vad djurtester innebär inom kosmetika och läkemedel, hur djurtester görs på kosmetika och läkemedel och varför man gör djurtester på kosmetika och läkemedel. Respondenten vill med detta arbete upplysa andra estenomer och branskmänniskor.

Forskningsfrågorna som ställs är:

1. Vad är djurtester?
2. Hur gör man djurtester?
3. Varför gör man djurtester?

3 Teoretisk grund

I teoridelen tangeras olika aspekter gällande djurtester. I detta kapitel tar respondenten upp vad kosmetiska produkter och läkemedel är, vad djurtester innebär, djurtesternas historia samt lagar och förordningar. Respondenten redovisar för dessa ämnen eftersom de bidrar till att få en överblick över vilken djurtesternas roll är inom kosmetika-industrin och läkemedelsindustrin. Respondenten har i detta kapitel 17.09.2020 hämtat information från Fimea. Sidan bakom länken finns inte längre kvar. Respondenten har valt att behålla stycket eftersom sidan är pålitlig och informationen relevant.

3.1 Kosmetika

Kosmetiska produkter är en substans eller blandning som appliceras på den yttre delen av människans kropp, det vill säga t.ex. på hår, hud eller naglar. Produkterna är avsedda för att rengöra, skydda, upprätthålla eller försköna dessa områden. Även produkter för slemhinnorna och tänderna i munnen klassas som kosmetika. T.ex. sminkprodukter, hårprodukter, parfym, deodoranter, tandkrämer och hudkrämer är kosmetiska produkter. Till kosmetiska produkter räknas inte ämnen som är till för att andas in eller sprutas in i kroppen. Färgämnen som används vid tatueringar med permanent pigmentering klassas inte heller som kosmetika. (Tukes, u.å.).

All kosmetika måste säkerhetsgranskas så att man vet att produkten är trygg att använda före försäljning. Det är tillverkaren som ansvarar för att granskningen blir gjord. Europeiska Unionens kosmetikalagstiftning kräver att produkter som kan ha större risk för hälsan granskas noggrannare. (European Commission, u.å.).

3.2 Läkemedel

Med läkemedel avses ämnen eller preparat som är framtagna för att förebygga, lindra eller bota sjukdomar eller symptom på sjukdomar. Läkemedlen kan tas i olika former, t.ex. via munnen i form av tabletter eller kapslar, via sprutor som injiceras i kroppen eller via krämer, droppar eller sprayer som appliceras på kroppen. Vissa läkemedel kan man köpa på apoteket utan recept. Dessa läkemedel behandlar mindre skador som inte behöver undersökas av en läkare. Det finns även receptbelagda läkemedel som man personligen får utskrivet endast av en läkare. Dessa läkemedel behandlar sjukdomar till vilken läkaren har gett en diagnos på och därmed ordinerat läkemedlet. (Fimea, u.å.).

För att ett läkemedel skall få säljas på marknaden i Finland måste det bli registrerat av Säkerhets- och Utvecklingscentret för Läkemedelsområdet, d.v.s. Fimea, eller bli beviljat försäljningstillstånd av Fimea eller Europeiska Kommissionen. Företaget ska själv ansöka om tillståndet. För att tillstånd ska beviljas undersöks läkemedlet noggrant för att se om det godkänns på basis av kvalitet, effekt och säkerhet. Man undersöker säkerheten även efter att man fått tillstånd att sälja. Läkemedlet undersöks för att säkerställa att det finns fler fördelar än nackdelar vid användandet av läkemedlet. Som nackdelar räknas eventuella biverkningar och andra risker. Innan ett läkemedel kan få försäljningstillstånd, testas det under övervakning på några tusen personer. Dock kommer information om mer ovanliga biverkningar fram först i ett senare skede då läkemedlet har använts av ännu fler personer. Det beror på att det finns en större chans att biverkningarna avslöjas, eftersom en större grupp som använder läkemedlet ökar chansen för att människor som även har andra sjukdomar eller använder andra läkemedel då kommer i kontakt med läkemedlet i fråga. Andra sjukdomar eller läkemedel kan påverka det nya läkemedlets effekt. Därför är det viktigt att man följer med läkemedlets säkerhet även efter att försäljningstillståndet beviljats. (Fimea, u.å.).

3.3 Djurtester

Djurtester är ett bekant begrepp som många har hört men inte riktigt vet vad det innebär. Djurtester betyder att ett vetenskapligt experiment har gjorts på ett levande djur. Synonymer till djurtester är t.ex. djurförsök eller djurforskning. Oavsett vilket ord man använder sig av, har det samma betydelse. Man gör djurförsök för att bedöma säkerheten på bland annat kosmetika och läkemedel. Åsikterna om djurtester går isär: En del tycker att de är nödvändiga och andra tycker att de innebär tortyr och misshandel gentemot djur. (About animal testing, 2020).

Djuren som används i tester utsätts oftast för dåliga förhållanden, stressiga situationer och upprepade ingrepp. Djuren förvaras i små burar där de inte får tillräckligt med stimulans. Fastän djuren är framavlade för djurtester, ändrar det inte på det faktum att de är levande varelser som har förmågan att känna och uppleva det som sker med och omkring dem. Djuren har behov och intressen, de kan känna olika känslor liksom vi människor, t.ex. stress, smärta, hunger och törst. Ändringar i utseende och beteende hos djuret visar hur djuret mår. Speciellt gnagare går snabbt ner i vikt om de inte mår bra, det beror på deras snabba ämnesomsättning. Djuren kan krypa ihop och bli passiva, sluta tvätta sig samt sluta att äta och dricka. Om djuret

har ont kan det ge ifrån sig ljud om man rör det, sluta använda en viss kroppsdel eller kanske till och med bli aggressiva. Vissa djur som inte dör direkt kan leva länge med symptom efter ingreppen. Det är även vanligt att djuren blir isolerade, inte får mat eller vatten en tid före ingreppen, eller att de placeras i en stressande miljö för att se hur de reagerar. Om djur blir transporterade från ett ställe till ett annat, t.ex. med flyg, fraktas de i förslutna lådor med egen ventilationsutrustning för att undvika att de blir smittade av utomstående faktorer. Lådorna har mat och vatten. Dock utsätts djuren för lidande om flyget blir försenat, eftersom personalen på flygplatsen inte får öppna lådorna för att fylla på mat och vatten. Att fraktas på detta sätt från en plats till en annan kan även vara en skrämmande upplevelse för ett djur. (Forska utan djurförsök, 2020).

I djurtester använder man sig av flera olika djurarter, beroende på många olika faktorer. Det kan t.ex. bero på djurets likhet till människan, hur mycket man har använt djuret förut i tester och hur mycket man vet om det. Även tillgänglighet och kostnader i anslutning till djuret påverkar valet av djur som används i testerna. Enligt EU-definitionen är musen det vanligaste djuret vid djurtester. Det är så vanligt som att två tredjedelar av alla testdjur är möss. Musen är ett välanvänt djur i testsammanhang, eftersom människan är medveten om hela musens genuppsättning. Det gör att man kan påverka generna, så att man kan få musen som man vill för att kunna undersöka det man vill. Musen är även billig att ta hand om och förvara, eftersom de är så små och äter lite. En annan positiv aspekt med musen är att den har en så kort generationstid. Musen kan föda en ny kull med ungar bara efter tre till fyra veckor efter den förra förlossningen. Dock är det vanligt att man väntar längre än så, för att ge honan en paus, samt eftersom en paus ofta bidrar till att fler ungar föds. (Djurförsök.info, 2020).

Det är i princip omöjligt att räkna ut hur många djur som faktiskt används i världen, men det lär vara något mellan 50 miljoner till över 100 miljoner om året. Inom EU är det ungefär 12 miljoner djur som årligen används till djurförsök. År 2016 användes det 274 163 djur i Finland i forskningssyfte. Djuren används inte bara i forskningssyfte för människan, de används även för att förstå djursjukdomar och för att hitta ett sätt att bota dem. Alla djurförsök innebär inte att djuret lider. Man tar t.ex. vanliga blodprov på bland annat hund, vilket också faller under djurtester kategorin, men detta innebär inget större lidande för hunden. (Svenska Yle, 2018).

Djurtesterna kan delas in i kategorier. Den största kategorin är forskning i grundbiologiska mekanismer, sedan kommer forskning i mekanismer för olika sjukdomar. Den tredje största kategorin är forskning för att få tillstånd till försäljning och registrering för t.ex. läkemedel. (Svenska Yle, 2018).

Det går inte att förneka att diskussionen kring djurtester har varit hetsig och att det finns många argument för varför man borde byta ut djurtesterna mot andra metoder. Mångas åsikter är baserade på etiska skäl – att man inte ska utsätta djur för lidande. Andra anser däremot att människans position i världen ger oss rätten att använda djur i djurtester, det motiveras av en övertygelse om att den kunskap djurtester kan ge oss är oerhört värdefull. Det finns de som tycker att testerna ger oss all kunskap vi kan behöva för att säkra produkterna och avlägsna farliga kemikalier från marknaden. Även om testerna har haft en stor historisk betydelse för läran om sjukdomar och hur man behandlar dem, anses testandet inte vara vattentätt eftersom människor och djur har en fysiologisk skillnad. Resultaten kan därför vara missvisande. Det är till fördel för människan att utveckla andra metoder som är bättre och mer lämpliga för ändamålet. (Forska utan djurförsök, 2017).

3.3.1 Djurtester på läkemedel

När en människa blir sjuk beror det ofta på att något protein i kroppen inte fungerar på rätt sätt. Då undersöker man vilket protein som hör ihop med vilken sjukdom och därefter söker man vilken kemisk molekyl, antikropp eller hormon som fungerar emot proteinet i fråga. Sedan granskas det på t.ex. modeller som liknar biologiska vävnader, celler från djur eller människor eller på organ. När det godkänns görs tester på levande djur. Testerna på djuren är nödvändiga för att lära sig mer om biologiska mekanismer och om sjukdomsmekanismer. Det går inte att undersöka hur olika organ fungerar och jobbar tillsammans i en levande organism på något annat sätt än på levande djur eller människor. (Djurförsök, 2019).

Djur används i forskning för att expandera forskarnas biologiska kunskap. Man testar på djur för att testa om läkemedel fungerar och undersöker eventuella risker. Det finns noggranna regler, ibland måste tester utföras på djur före testerna görs på människor, detta för att bedöma säkerheten. Dock finns det stora skillnader på hur läkemedel bryts ner i t.ex. levern hos djuret och hur det bryts ner i människokroppen. Ibland ser man ingen effekt på människokroppen trots att samma läkemedel kan ha botat sjuka djur, och ibland kan läkemedlet ha haft extremt stora säkerhetsrisker på människokroppen trots att man inte märkt något alls på djuret. (Forska utan djurförsök, 2016).

Ett ämne man djurtestar är botulinum-toxin (botulinumgift), det vill säga botox. Även om det används i kosmetiskt syfte t.ex. för att minska rynkor, klassas det som läkemedel. Eftersom giftet är så farligt testas varje tillverkningsbatch på djur för att försäkra säkerheten på varje dos som ska användas. Denna process leder till att otroligt många djur dör av testerna. En del av fabriköerna har ersatt en del av djurtesterna med tester på celler, men det finns inte någon statistik på hur stor del av testerna fortfarande testas på djur. Efter att några djurskyddsorganisationer undersökt statistiken på djurförsök i Irland, Tyskland och England, kom de fram till att det år 2016 har utförts över 407 000 (407 126) djurtester vid tillverkningen av botulinum-toxin. (Forska utan djurförsök, 2018).

3.3.2 Historia om djurtester

Enligt den kunskap som är tillgänglig för oss, har djur använts i forskningssyfte redan omkring år 300 före Kristus. Då var det Aristoteles och Erasistratos som utförde anatomiska studier på djur. Man undersökte också djurens inre och kort efter började man använda djur i toxikologiska undersökningar samt forskning inom medicin. På 1200-talet provade Avenzoar, en arabisk läkare, operationsmetoder på djur före han provade dem på människor. (Forska utan djurförsök, 2016).

På 1600-, 1700-, och 1800-talen var det vanligt att undersöka och experimentera på djur för att undersöka organens funktion. Denna metod kallas vivisektion. Namnet kommer från latinets vivo som betyder levande, samt latinets sectio som betyder snitt. För att få djuren att ligga stilla band man fast dem eller gav dem ett gift som förlamade dem. Man gav inte någon bedövning. Djurens lidande under testerna blev en stor diskussion med delade åsikter. Den franska filosofen René Descartes menade på 1600-talet att djuren varken kunde känna smärta eller tänka. Därför skulle djurtesterna inte vara något moraliskt problem för människorna. På grund av Descartes tro växte djurens användning i forskarkretsar. Först i slutet av 1700-talet fick hans tro kritik när Jeremy Bentham, en brittisk filosof, fick människorna att ge moralen en större omfattning och inkludera djuren på ett annat sätt. I dagens läge pratar man ännu om Bentham och hur han upplyste folket om att frågan är om djuren kan lida, inte om de kan tänka eller tala. (Forska utan djurförsök, 2016).

Den brittiska forskaren Charles Darwin lade fram sin evolutionsteori år 1859. Hans teorier bevisade människans likhet med djuren, vilket ledde till fler skäl för att testa på djur. Likheterna ledde också till att man tog hänsyn till djurens lidande. Från mitten av 1800-talet och framåt utvecklades en snabb kunskap om medicin. Man fick reda på hur olika sjukdomar

smittade, t.ex. rabies, tuberkulos och polio. Då fick vetenskapen hög prestige medans diskussionen om djurens upplevelser hamnade i skuggan. (Forska utan djurförsök, 2016).

Under 1900-talet växte läkemedels- och kemikalieindustrin markant. Man märkte att kemikalier kunde vara skadliga för människan. De första testerna för att kontrollera kemikaliernas giftighet utvecklades på 1920-talet. Efter 20-talet upptäcktes betydligt fler risker och testmetoderna utvecklades till stor grad. Under flera decennier på 1900-talet var det möjligt för vem som helst att sälja olika djur för forskningssyfte, vilket bidrog till att stulna djur såldes till testerna. I dagens läge finns det i EU-länderna regler kring detta och endast godkända uppfödare får sälja djur till laboratorier. (Forska utan djurförsök, 2016).

3.4 Testmetoder

Ännu finns det inte alternativa metoder tillgängliga som kan ersätta alla typer av djurförsök. Den kunskap vi får av djurtesterna kan lära oss mer om t.ex. allvarliga sjukdomar. Man använder sig av djurförsök när det inte finns alternativa metoder tillgängliga. (Medicinska Fakulteten, 2020).

In vivo – ”i det levande”

In vivo står för ”i det levande” och metoden syftar oftast på djurtester. Tester på frivilliga människor kallas också för in vivo-tester. Om man testar på människor är det vanligt att testa kosmetiska produkter t.ex. hudkrämer. Även när man forskar inom medicin och för att öka kunskapen om människans kropp använder man ofta människor. Försök på frivilliga människor blir vanligare allteftersom tekniken och metoderna utvecklas och blir mer säkra. Kraven är dock höga, testerna får inte utföras om man redan är medveten om negativa biverkningar. Testerna måste också vara godkända av human-etiska kommittéer. Personen som testet utförs på skall vara medveten om eventuella risker och bör när som helst få avbryta testet. I vissa fall måste testet först utföras på djur för att uppskatta riskerna, men det faktum att man använder människor i de senare testerna räddar många djurliv och ger dessutom ofta mer betydelsefulla resultat. (Forska utan djurförsök, 2016).

In vitro – ”i glas”

In vitro står för ”i glas” och metoden syftar på forskning på cellmodeller. Man odlar cellerna i plastkärl i form av t.ex. rör, plattor och flaskor. Cellerna kan också odlas i 3D-format för att mer likna uppbyggnaden i en levande kropp. Metoden används i bland annat forskning då man testat kemikalier och odlar biologiska ämnen. (Forska utan djurförsök, 2016).

In silico – ”i kisel”

In silico står för ”i kisel” det vill säga i datorchips och syftar på användningen av datorsimulering eller -modeller. Datormodeller har lyckats ersätta en stor del av djurtesterna som görs i den tidiga läkemedelsutvecklingen. Man håller på att utveckla virtuella organ och biologiska system som motsvarar människans för att använda i forskning. Kanske finns det i framtiden en hel virtuell människa som man kan använda för testning av behandlingsmetoder. (Forska utan djurförsök, 2016).

LD50-testet

I början av 1900-talet började läkemedels- och kemikalieindustrin växa fram. Man lärde sig att kemikalier kunde vara farliga. Man utvecklade giftighetstester som man gjorde på djur. Sedan 1927 har LD50-testet använts. Namnet kommer från Lethal Dose = dödlig dos. Genom testet får man fram vilken dos eller koncentration som tar livet av en stor grupp av djuren. Metoden användes först för att testa t.ex. digitalis, som är ett hjärtstimulerande ämne. Om patienten tog för låg dos hade läkemedlet ingen verkan men om hen tog en för hög dos kunde det leda till döden. Metoden ansågs vara känslökall och ovetenskaplig, men var ändå en standardmetod för att undersöka allt från läkemedel till rengöring. På 1970-talet ökade kritiken efter att man fått reda på att dosen som krävdes för att ta livet av djuren, ”LD50-värdet”, kunde förändras mycket beroende på olika faktorer, t.ex. vad för djur man använde, djurets kön och ålder samt levnadsförhållanden. Först år 2002 slutade man använda LD50-metoden som standardtest för kemikalier. (Forska utan djurförsök, 2016).

3.5 Lagar och förordningar

Redan på 1970-talet diskuterades förbud mot djurtester i EU. Djurskyddsorganisationer kämpade hårt mot kosmetikatesterna. Företag började bevisa att det var möjligt att tillverka kosmetiska produkter och hygienprodukter utan att utföra djurtester med bekanta råvaror som bevisligen inte är farliga. Första gången EU bestämde sig för att förbjuda djurtester var under 1990-talet på grund av konsumenternas krav. Dock sköts förbudet upp ett flertal gånger, eftersom stora kosmetikaföretag påstod att deras kamp om kunder skulle försvåras om de inte hade möjlighet att använda sig av nya råvaror i sina produkter. Kosmetikaföretagen kunde inte använda nya råvaror, eftersom det ännu saknades djurfria testmetoder för dem. Först efter att förbudet verkligen skulle införas, tog utvecklingen av djurfria testmetoder fart. (Forska utan djurförsök, 2019).

EU har år 2013 lagt stopp för försäljning av produkter som är testade på djur. Norge har också tagit i bruk djurtestförbud. Även länder som Indien, Israel, Nya Zeeland och Turkiet har förbjudit djurtester på kosmetiska produkter. Det finns flera länder som överväger att införa förbud, t.ex. Argentina, Brasilien, Kanada, Sydkorea, Ryssland och USA. Förbudet i EU infördes inte direkt år 2013. Redan år 2004 förbjöds utförandet av djurtester på färdiga produkter. År 2009 förbjöds säljandet av produkter testade på djur, det gällde även ingredienserna. Även om djurtester förbjöds, konstaterade man att det var svårt att ersätta en del av djurtesterna mot andra metoder. Därför var några metoder fortfarande godkända, så länge testerna inte gjordes inom EU. Det här gällde t.ex. tester man gjorde för att undersöka om ett ämne påverkar fertiliteten eller skadar foster, allergitester samt tester för att undersöka hur ett ämne rör sig genom kroppen. (Forska utan djurförsök, 2019).

EU:s förbud mot djurtestad kosmetika är dock inte heltäckande. Om någon annan lagstiftning kräver djurtester får produkten ändå säljas inom EU. Majoriteten av ingredienserna som finns i kosmetika finns även i andra produkter, t.ex. i rengöringsprodukter, livsmedel och målarfärg. Det finns andra regelverk för dessa produkter. Om t.ex. EU:s kemikalielagstiftning REACH kräver att en råvara ska vara testad på djur, får den ännu användas även i kosmetiska produkter. Förbudet gäller inte heller produkter eller råvaror som testats medan det ännu var tillåtet, de får alltså fortfarande säljas. Även data på djurtester som man fått före förbudet, får användas för att riskbedöma nya produkter på marknaden. (Forska utan djurförsök, 2019).

Kina

Kina har haft strikta krav på djurtester på alla kosmetiska produkter som säljs på marknaden. Det har lett till att företag har valt att inte sälja sina produkter på den kinesiska marknaden. De som valt att sälja, har varit tvungna att acceptera att deras produkter testas på djur. Dessa företag klassas inte som godkända märken, just för att de säljer i Kina. År 2016 lättade Kina på kraven gällande produkter tillverkade i landet. Nu har kraven lättats ytterligare. De kinesiska myndigheterna har meddelat att kravet på djurtester tas bort för redan existerande kosmetiska produkter. Det har stått i rapporter att Kina avstår från djurtestkravet helt och hållet, men det stämmer inte. Eftersom det gäller endast redan existerande produkter måste kosmetikaföretag som vill exportera produkter till Kina, i samband med det lämna in data från djurtester på icke registrerade råvaror. De redan existerande produkterna kan fortfarande testas på djur, eftersom detta endast tar bort kravet men inte förbjuder djurtester. (Djurens Rätt, 2019).

USA

USA är ett av länderna där det fortfarande är tillåtet att utföra tester på djur. Det här betyder att företag som gör och säljer sina produkter i USA själv kan välja om de vill fortsätta testa på djur. Det som förvånar många är den efterfrågan som fortfarande finns från amerikanska miljöorganisationer för mer djurförsök för kosmetika. Jennifer Sass, en forskare från NRDC (Natural Resources Defence Council), motsatte sig öppet EU-lagen och påstod att man måste testa på levande varelser, men trots det medgav hon att det finns bra alternativ till djurförsök. (Peta, u.å.).

Ett problem med den amerikanska djurförsöksstatistiken är att inte möss, råttor, fåglar och fiskar räknas med. Det här beror på att den amerikanska djurförsökslagstiftningen inte klassar dem som djur. Om konsumenten vill köpa icke djurtestade produkter från USA och det amerikanska företaget hävdar att de inte testat sina produkter på djur, är chansen att det inte stämmer stor, eftersom dessa djur hör till de vanligaste forskningsdjuren. Då är konsumenten tvungen att själv ta reda på om produkterna är testade eller inte. (Svenska Yle, 2018). U.S Food and Drug Administration står inte för produktens etikett. Det innebär att det på amerikanska produkter kan stå att de inte är djurtestade även om de eller ingredienserna verkligen är djurtestade. (Peta, u.å.).

3.6 Företag och djurtester

Det är svårt att veta vilka kosmetikaföretag som testar på djur och vilka som inte testar. Vissa företag kan hävda att de inte testar på djur, men betalar andra för att testa produkterna för att t.ex. för att få sälja dem på den kinesiska marknaden. Då klassas de ju egentligen fortfarande som ett företag som testar på djur. Detta inkluderar även moderbolag som har dotterbolag som använder sig av djurtester. Exempel på märken som väljer att testa på djur är bland annat L'Oréal, Maybelline, Estée Lauder, Benefit och Clinique. Dessa företag säljer även i bl.a. Kina. (Peta, u.å.) Exempel på företag som är veganska och väljer att inte testa på djur är bland annat NYX, Wet n Wild, Urban Decay, Elf, Smashbox, Kat Von D och Too Faced. (Peta, 2019).

I EU:s kosmetikaförordning finns det strikta kriterier för marknadsföringspåståenden gällande djurtester. Man får marknadsföra att djurtester inte har utförts om tillverkaren eller leverantören inte har testat den kosmetiska slutprodukten, prototypen av en kosmetisk produkt eller någon ingrediens som finns i produkten, på djur. Tillverkaren eller leverantören får inte heller använda ingredienser i produkten som andra har testat på djur för att framställa nya kosmetiska produkter. (Tukes, u.å.)

Det finns många företag som marknadsför sina produkter genom att säga att de på något sätt är extra bra för hälsan, t.ex. att de har en probiotisk effekt. Om företaget säger att produkten har läkemedelseffekter måste man gå enligt läkemedelslagstiftningens regelverk, vilket leder till att produkten måste djurtestas. Enligt EU måste alla effekter vetenskapligen bevisas på människor, om företaget vill marknadsföra effekterna. Resultaten från djurtester anses inte alltid vara pålitliga, så man får använda sig av djurtester endast som ett tillägg i dokumenteringen, t.ex. om företaget vill beskriva varför produkter har en specifik effekt. (Forska utan djurförsök, 2017).

4 Tidigare forskning

Respondenten har valt att använda sökmotorer som Google scholar och olika databaser så som EBSCO host och Springerlink. Sökord som använts är t.ex.: animal testing, animal testing cosmetics, djurförsök, djurtester, djurförsök kosmetika, animal testing case study, djurförsök fallstudie, djur i forskning. Respondenten har hittat de tidigare forskningarna via Google scholar och Springerlink. Respondenten har sammanfattat de tidigare forskningarna i slutet av detta kapitel.

Johansson H., Borrebaeck C. och Lindstedt M. (2018) skriver i sin artikel om den stora efterfrågan på produkter såsom kosmetika och läkemedel, vilket leder till behovet att säkerställa säkerheten i kemikalierna vi utsätter oss för varje dag. För att garantera säkerheten i produkternas kemikalier, är det viktigt att utföra riskbedömningar, innan produkterna släpps ut på marknaden. Dessa bedömningar har gjorts på t.ex. möss sedan långt tillbaka. I artikeln nämns det även att på grund av de starka argumenten mot djurtester, lades det år 2013 förbud i EU på att utföra djurtester på kemikalier i kosmetiska produkter. Motsvarande lagstiftningar kan ses runt om i världen. Artikeln tar upp några alternativa metoder. Man kan konstatera att en pålitlig metod är grunden för en bra uppskattning av chansen för risker. En pålitlig metod är därmed grunden för att upptäcka kemikalier som kan påverka hälsan samt för att bibehålla en trygg miljö för människan.

Johansson H. (2013) skriver i sin studie om förekomsten av kemikalier i kosmetiska produkter och om en alternativ metod för att testa hur allergiframkallande en kemikalie kan vara. Kemikalieindustrin har bidragit till många stora tekniska framsteg för oss som har gett oss den levnadsstandard vi har idag. Dock förekommer det också negativa effekter av kemikalierna på hälsan, t.ex. framkomsten av allergier. Fler och fler människor drabbas av allergier. Gällande kemikalieallergi är det i första hand människans hud som påverkas av kosmetiska ingredienser. Johansson tar även upp hur det enligt EU-lag och -bestämmelser är tillverkarens ansvar att kontrollera om produkten kan orsaka allergi, detta redan före den lanseras. På grund av EU-lagen som förbjudit alla typer av djurförsök inom kosmetikaindustrin, har tillverkarna ställts inför ett problem. Alla kemikalier på marknaden måste vara testade, men det är inte längre tillåtet att använda sig av samma testmetoder som tidigare gjorts på djur. Alternativa metoder finns inte tillgängliga ännu. Syftet med Johanssons arbete är att utveckla en alternativ djur-fri metod för att undersöka om en kemikalie kan orsaka allergi. Allergi orsakas av immunförsvaret som vid kontakt med t.ex.

kemikalier reagerar på samma sätt som om vi hade kommit i kontakt med en bakterie eller ett virus, fastän kemikalien egentligen inte är farlig. Metoden baserar sig på vita blodkroppar. Man lägger till kemikalier i cellodlingar för att mäta ökningen av vissa gener i cellerna. Dessa gener beslutar om de vita blodkropparna aktiveras eller inte. När cellerna aktiveras kan man anta att immunförsvaret reagerar på kemikalien och därmed kan den orsaka allergi.

Vinardell M. P., Mitjans M. (2017) skriver i sin artikel om en studie som gjorts för att se hur in vitro metoden har använts. I Europa baseras säkerheten för kosmetika på varje ingrediens säkerhetsutvärdering. Den görs av de ansvariga för att lansera produkten. EU-kommissionen har en vetenskaplig kommitté som kallas SCCS (Scientific Committee on Consumer Safety), den utvärderar ämnen som eventuellt kan skada människors hälsa. Dessa ämnen är t.ex. färgämnen, konserveringsmedel och UV-filer. Enligt EU får man inte sälja produkter eller ingredienser som det har utförts djurtester på. Dock får man sälja produkter som testats på djur före förbudet trätt i kraft. I studien analyserade man de vetenskapliga rapporter som SCCS har publicerat, baserat på det material de fått in under 2013-2016. Syftet var att se hur in vitro metoden har använts. Man jämförde uppgifterna man fann med en motsvarande studie som gjordes fyra år tidigare. Resultatet visar att in vitro metoden har ökat lite i antal, men att de flesta studier som lämnas in till SCCS fortfarande görs in vivo och dessa resultat motsvarar studier som utförts före EU:s förbud mot djurtester inom kosmetika.

Genzel L., m.fl. (2020) skriver i sin studie att Europeiska Kommissionen nyligen har fått in namninsamlingar som kräver att ett förbud mot alla djurtester inom vetenskapen ska träda i kraft omedelbart. Fastän det inte är möjligt att övergå till djurfria metoder just nu, har det icke-vetenskapliga samhället och politikerna drivit på nya djurfria upptäckter. Även om det finns fördelar med djurfria metoder, finns det inte tillräckligt med framsteg gällande metoderna för att ersätta djurförsöken helt inom närmaste framtid. Att människorna har tryckt på leder till hinder och mer belastning på den administrativa delen, som krävs för att kunna göra effektiva framsteg inom forskningen. Covid-19 pandemin visar hur mycket vi faktiskt litar på djurforskning. Covid-19 kan påverka flera olika organ och system i kroppen. Detta kommer man inte åt med hjälp av djurfria testmetoder. Studien belyser att användningen av djur är avgörande för vår hälsa.

Backström M. (2016) skriver i sitt examensarbete om att det är viktigt med metoder för att utvärdera djurens stress och lidande under djurtester. Det sympatiska nervsystemet aktiveras i situationer då djuret blir utsatt för psykisk eller fysisk stress. Även endogena substanser

t.ex. hormonet kortisol släpps ut i blodet. Kortisol används för att mäta den stress djuret upplevt. Det är möjligt att kortisol påverkas av läkemedel och därför måste detta beaktas när kortisol används för att bedöma hur djuren i djurtester utsatts för stress. I Bäckströms studie undersökte man noggrant plasmakortisolkoncentrationer, i två tester från häst och ett från hund. Man ville se om läkemedlen åstadkommit en stressrespons hos djuren. Man använde sig av ett ELISA-kit, som är skapat för mänskligt bruk, tidigare validerat för häst. Testresultaten på proverna på hund varierade för mycket, 27-86%, och gav således inte ett pålitligt resultat. Därför kunde resultaten för hund inte tas med i studien. Testerna på häst visade inte högre värden än normalt på kortisolkoncentrationer i plasman. Studien visar därmed att djuren i de två studierna inte har blivit utsatta för stress så att plasmakortisol påverkats.

Sreedhar D., m.fl. (2020) skriver i sin artikel om en forskning de gjort för att undersöka olika länders status, länder som har förbjudit djurtester inom kosmetika. Informationen har tagits från datakällor som är tillgängliga för allmänheten. Djur har använts i biomedicinsk forskning i flera år, de anses vara betydelsefulla försöksobjekt på grund av deras fysiologiska likhet med människan. Man testar kosmetiska produkter främst för att kontrollera att det är säkert för människan att använda dem och att de är allergivänliga. Den växande oron för djuren och viljan att skydda dem mot lidande, har lett till att länder har tagit fram regler och förordningar. Det första förbudet mot djurförsök på kosmetiska produkter inleddes av EU år 2013. Andra länder har också infört förbud, bland annat Indien vars förbud trädde i kraft 2014, Guatemala 2017, Sydkorea 2018 och Taiwan 2019. Det här leder till att allt fler djur blir skyddade från onödig smärta och lidande.

Min C., Lee, E., Zhao, L. (2018) nämner i sin studie hur sociala medier kan vara till hjälp för dem som vill sätta stopp på djurförsök. Det kan konstateras att sociala medier inte har utnyttjats till den grad man kunde, med tanke på den information det finns kring ämnet. Det nämns att det gjorts en undersökning med hjälp av ett franskt kosmetikaföretag för att undersöka hur mycket användare av sociala medier vet om djurtester, hur de reagerar på ämnet och hur snabbt det sprids på sociala medier. Två olika sociala medier användes för undersökningen med två olika tidspannar. Man följde med inlägg med hashtaggen #animaltesting. Resultaten är användbara för att förstå nätverket, informationsflödet och mottagarna, något som t.ex. företag kan dra nytta av i sin marknadsföring för att skapa ett positivt rykte och djurrättsorganisationer för att engagera användarna av sociala medier.

Sammanfattning

Ämnet djurtester har forskats från många olika synvinklar. Johansson H (2018) har skrivit en artikel om hur viktigt det är att ha pålitliga testmetoder för att bibehålla en säker miljö för människan. Johansson (2013) säger att det inte finns tillräckligt med djurfria metoder för att ta reda på hur allergiframkallande en kemikalie är. Eftersom EU har förbjudit djurtester på kosmetiska produkter har det även forskats inom alternativa metoder. Vinardell m.fl. (2017) har undersökt användningen av in vitro metoder. Studien resulterar i att djurfria metoder har ökat lite i antal men att många tester ännu görs in vivo. Enligt Genzel (2020) finns det intresse för att utveckla djurfria metoder inom vetenskapen, men det är inte möjligt att fullständigt övergå till dem ännu. Användningen av djur är avgörande för vår hälsa. Backström (2016) anser att det är viktigt med metoder för att utvärdera djurens stress och lidande under djurtesterna. En undersökning som gjorts visar att djuren i fråga inte blivit utsatta för alltför mycket stress. Sreedhar (2020) har undersökt de länders status, som har förbjudit djurtester inom kosmetika. Dessa förbud leder till att allt fler djur blir besparade lidandet. Min C. m.fl. (2018) anser att sociala medier är ett effektivt sätt att sprida medvetenhet om djurtester.

5 Metoder

I detta kapitel beskriver respondenterna metoderna som har använts för att utföra studien. Som datainsamlingsmetod har respondenten använt sig av enkät och som dataanalysmetod har respondenten använt sig av innehållsanalys. Slutligen skriver respondenten om studiens praktiska genomförande.

5.1 Enkät

En enkät är ett frågeformulär som skickas ut till många personer som ska svara på frågorna i den. En enkät kan vara i pappersform eller digitalt på internet. Mottagaren kan svara enskilt eller i grupp. Det finns olika långa enkäter, t.ex. korta, enkla med ett fåtal frågor, eller en lång med flera frågor som kräver längre svar. Korta enkla enkäter ger ofta fler svar i retur, jämfört med en lång mer komplicerad enkät som kräver att mottagaren har ett personligt intresse för ämnet eller får något ut av att fylla i enkäten. Det är viktigt att ha ett enkelt språk i enkäten. Ett för svårt språk kan leda till att mottagaren inte förstår frågan och inte kan eller orkar besvara den. När man gör en enkät ska man tänka på vad man är ute efter med svaren. Vill man t.ex. veta om kunskap eller synsätt? Man ska också ta formuleringen av frågorna i beaktande när man tolkar svaren. (Kylén, 2004, 53-54).

En enkät är en mycket populär metod, speciellt när man vill ha svar av många. Det är billigt och mottagarens geografiska position spelar ingen roll. Mottagare som normalt kan vara svåra att nå, är lättare att nå med enkät. Mottagaren påverkas inte av intervjuaren, utan svaren blir mottagarens egna ord. Eftersom mottagaren kan fylla i enkäten vid den tidpunkt som passar hen bäst, blir svaren mer genomtänkta. De negativa sidorna med enkäter kan vara att man får in få svar eller att det tar länge innan man får svaren i retur. Före man skickar ut enkäten är det bra att göra en så kallad pilotstudie. Detta innebär att man testat enkäten före man skickar ut den åt de verkliga mottagarna. Då kan man se hur enkäten tolkas och om något behöver formuleras om eller förbättras. Detta är speciellt viktigt om man skickar ut enkäten till ett stort antal mottagare. Det är även bra att frågorna i enkäten är opartiska. Om man ger en partisk bild, kan det påverka mottagaren och därmed svaren. Frågorna ska vara lätta att förstå, konkreta och enkla att besvara. De ska väcka en tanke åt gången hos mottagaren och vara anpassade till mottagarens sätt att tänka. Om frågan är en sluten fråga där mottagaren kan svara ja eller nej, får man inte så mycket information om mottagarens tankar eller åsikter. Fördelen med öppna frågor är dock att de är lätta att besvara och att det går lätt och snabbt att analysera svaren. Frågor som kräver ett formulerat svar klassas som

öppna frågor, de ger en bättre bild av mottagarens tankar och åsikter. (Kothari, 1990 ,100-103).

Om en fråga inte är formulerad på ett bra sätt och går att tolka på olika sätt, leder det till olika svar och minskad tillförlitlighet. Om man ställer t.ex. frågan ”Tycker du om fotboll?”, kan endel mottagare tolka frågan som ”Tycker du om att se på fotboll på TV?”, medan andra kan tolka frågan som ”Tycker du om att spela fotboll?”. Mottagarens tolkning kan bero på t.ex. ålder, kön och intressen. En äldre man kan tolka frågan annorlunda än en yngre man eller en kvinna. Den som är intresserad av fotboll kan tolka frågan helt annorlunda än den som inte vet något om fotboll. Detta är således faktorer man måste beakta när man sammanställer en enkät. (Saris & Gallhofer, 2014, 6)

5.2 Innehållsanalys

Innehållsanalys är en metod man använder för att analysera skriftligt material på ett systematiskt och objektivt sätt. Genom innehållsanalys organiserar och beskriver man undersökningsmaterialet. Man kan även kalla det för dokumentanalytisk metod. Med innehållsanalys strävar man efter att skapa kategorier som sammanfattar resultatet. När resultatet är i sammanfattad form kan man lättare få en överblick över ämnet man undersökt. Det finns inga specifika regler över hur en analysprocess ska se ut, det finns endast stödjande riktlinjer som kan styra processen åt rätt håll. Före forskaren analyserar svaren måste hen bestämma hur texten ska analyseras, t.ex. genom manifest innehållsanalys. (Kygäs & Vanhanen, 1999, 3-12) Manifest innehållsanalys innebär att man bearbetar materialet och innehållet och skapar en bild av de mest synliga och tydliga delarna. I manifest innehållsanalys behöver forskaren göra tolkningar av svaren. (Olsson & Sörensen, 2011, 209-210)

Innehållsanalysen har flera tillvägagångssätt t.ex. konventionell och summativ. Det konventionella tillvägagångssättet betyder att forskaren skapar kategorier utgående från forskningsresultatet. Det summativa tillvägagångssättet innebär att man räknar och jämför nyckelord eller innehåll och drar paralleller med kontexten. (Hsieh, H-F. & Shannon, S. E., 2005)

Forskaren ska först förenkla materialet och kategorisera det. Därefter kan kategorierna skapa underkategorier av detaljer, t.ex. ord som upprepas flera gånger. Forskaren kan redovisa för

kategorierna på olika sätt, t.ex. om ett ord har upprepats 160 gånger eller av 31 informanter. Kategorierna ska skapas så att de beskriver det undersökta ämnet så bra som möjligt. I resultatet beskrivs kategoriernas mening. Direkta citat kan användas för att ytterligare betona en mening och redovisa för läsaren ur vilken typ av material resultatet är framtaget. Forskaren ska se på sambandet mellan teorin och informanternas svar. Resultatet baseras på forskarens subjektiva tolkning. (Kynge & Vanhanen, 1999, 3-12)

5.3 Undersökningens praktiska genomförande

Processen för undersökningens praktiska genomförande började med att hitta det väsentliga innehållet i teorin samt välja ut de aspekter som respondenten ville undersöka. Respondenten har valt att begränsa undersökningen till svenskspråkiga estenomstuderande. Gruppen av informanter valdes för att kartlägga estenomernas kunskapsnivå, göra estenomerna medvetna om deras eventuella brist på kunskap samt väcka intresse och uppmärksamhet kring ämnet.

Respondenten började med att planera frågorna. Arbetets femte kapitel användes som stöd för att utforma frågorna. En stor del av frågorna gav informanterna möjligheten att kryssa i svarsalternativ eller svara med relativt kort text. Formuläret gjordes i Google Docs. När frågorna var klara, gjordes en pilotstudie där formuläret testades på fyra personer vilka gav respons på hur formuläret fungerade i praktiken. Resultatet var positivt och endast några små ändringar behövde göras för att göra en fråga mer lättläst. Då lades det också märke till ett tekniskt fel som kunde korrigeras innan den riktiga studien.

Sedan skickades formuläret (se bilaga 1) via internet åt estenomstuderande och de ombads svara på enkäten. Alla informanter fick vara anonyma. I början av enkäten godkände informanterna att respondenten i sitt examensarbete får skriva ut att informanterna är estenomstuderande. Svaren kom in snabbt och redan nästa dag kunde respondenten börja analysera svaren. Respondenten delade in svaren i kategorier och tittade på statistiken i svarens sammanfattning. Nyckelord kunde urskiljas och de bildade de kategorier som tas upp i resultatredovisningen.

6. Resultatredovisning och tolkning

I detta kapitel redovisar respondenten resultatet av undersökningen. Resultatet är framtaget ur materialet från enkäten (se bilaga 1). Den teoretiska grunden och den tidigare forskningen har fungerat som stöd för tolkningen. Resultatet redovisas i två underrubriker som är baserade på respondentens forskningsfrågor.

Respondenten har kommit fram till resultatet genom metoden innehållsanalys. I underrubrikerna redovisar respondenten för kategorierna som framkommit ur informanternas svar. Respondenten har demonstrerat en del av resultatet i form av figurer. Kategorierna markeras med **fet stil** och citat markeras med *kursiverad stil*. Citaten har blivit korrigerade för att undvika stavfel. Informanterna var 16 stycken och har varit i branschen mellan ett till sex år. I slutet av underkapitlet finns en tolkning av resultatet.

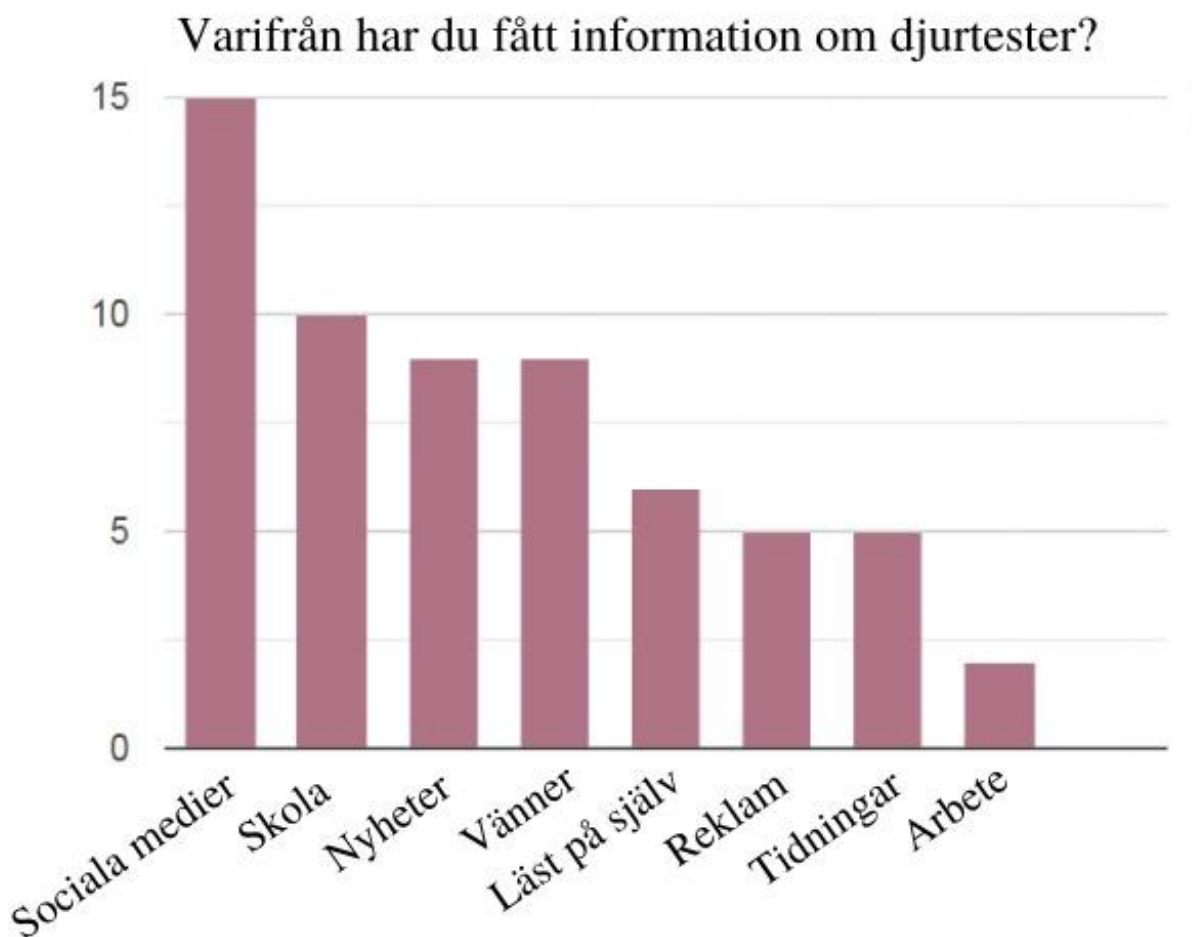
6.1. Djurtester

I undersökningen vill respondenten ta reda på estenomers kunskaper om djurtester. Informanterna ha ombetts svara på om begreppet djurtester är bekant sedan tidigare och varifrån de fått den informationen de har om djurtester. De har även ombetts kryssa för olika svarsalternativ på vad som klassas som kosmetiska produkter. Informanterna har ombetts beskriva hur djuren påverkas av djurtester samt hur många djur som uppskattningsvis används inom djurtester per år. Respondenten har även undersökt om informanterna är medvetna om ifall djurtester görs inom kosmetika och läkemedel i EU. Dessa frågor har ställts för att respondenten skall få en bild av den kunskapsnivå i ämnet som informanterna har. För att få mer kunskap om informanternas bakgrund har respondenten ställt frågor kring tidigare utbildning samt hur länge de varit inom branschen. Kategorierna som framkom var: **kunskap, kosmetiska produkter** samt **förbud**.

Kunskap

Alla informanter är bekanta med begreppet djurtester från förut, främst genom sociala medier, vilket femton av sexton informanter svarade. En av informanterna nämnde att sociala medier inte tangerar ämnet på djupet. Två informanter ansåg att ämnet djurtester borde diskuteras oftare och att tillförlitliga källor borde upplysa konsumenterna mer. Tio av informanterna nämnde att de även fått information via skolan, nio nämnde nyheter och

vänner. Fem informanter nämnde att de fått information via reklam och tidningar, två nämnde arbetssituationer. Sex av informanterna berättade att de läst på om ämnet på egen hand.

Figur 1. Informationskällor

Majoriteten av informanterna nämnde även på ett eller annat sätt att de är dåligt insatta i ämnet och saknar **kunskap**. Det kunde även ses på informanternas uppskattning av antalet djur som årligen används i forskningssyfte. Sju av sexton informanter kunde inte över huvudtaget uppskatta antalet, de vågade sig inte ens på en gissning. De resterandes uppskattning låg på ganska låga siffror, allt från 100 stycken upp till några miljoner. Det fanns inget tydligt samband mellan kunskapen om djurtester och informanternas ålder, tidigare utbildning eller längd inom branschen. De som har en tidigare utbildning inom

branschen t.ex. kosmetolog eller frisör, hade inte mer kunskap än de som har en gymnasieutbildning eller annan utbildning.

”Speciellt vi inom branschen bör ha goda kunskaper så att vi om någon, kan föra ordet vidare.”

Kosmetiska produkter

Alla sexton informanter var medvetna om att sminkprodukter, hudkrämer och nagellack hör till **kosmetiska produkter**. Femton informanter visste att hårprodukter och parfymers hör till kosmetiska produkter. Tretton visste att deodorant och solskyddskrämer hör till kosmetiska produkter. Tolv informanter visste att schampo hör till kosmetiska produkter och sex visste att tandkräm hör till kosmetiska produkter. Däremot var det nio informanter som trodde att botox och fillers klassas som kosmetiska produkter och sex trodde att tatueringfärg är en kosmetisk produkt, men det är dessa ju inte.

Förbud

Femton av sexton informanter var medvetna om EU:s **förbud** mot djurförsök på kosmetiska produkter. Sex av dem trodde att förbudet vi har nu mot djurtester på kosmetiska produkter, det som trädde i kraft 2013, kom betydligt tidigare. En var inte alls medveten om förbudet. Däremot var det bara fyra av sexton informanter som var medvetna om att det är tillåtet att utföra djurtester på läkemedel, resterande tolv trodde det var förbjudet.

Tolkning

Resultatet visar att estenomer är bekanta med begreppet djurtester och att de har stött på det i flera olika sammanhang. Information om djurtester verkar spridas aktivt på sociala medier, denna iakttagelse bekräftas av Min, C. m.fl. (2018) som nämner sociala mediers effektivitet i att sprida medvetenhet om djurtester. Eftersom Svenska Yle (2018) nämner att det uppskattningsvis används mellan 50 miljoner, upp till över 100 miljoner djur årligen i alla former av djurtester tillsammans, kan man tolka det som att estenomer inte har en uppfattning om hur många djur det faktiskt går åt i forskningssyfte.

Resultatet visar att estenomer inte är helt insatta i vad som räknas som kosmetiska produkter. Det som många anser vara de vanligaste kosmetiska produkterna är estenomer medvetna om. Däremot vet inte alla att produkter som t.ex. injiceras i kroppen inte är kosmetiska produkter. Enligt Tukes (u.å.) klassas inte ämnen som sprutas in i kroppen som kosmetiska produkter. Längden inom branschen påverkar inte den kunskap estenomer har.

Resultatet visar att estenomer är medvetna om EU:s förbud mot djurtestad kosmetika, men att de inte är fullt insatta i i vilka steg förbudet trätt i kraft. Forska utan djurförsök (2019) skriver om hur förbudet stegvis utvecklats fram till 2013. Resultatet visar även att estenomer inte är medvetna om att det är tillåtet att utföra djurtester på läkemedel.

6.2 Motivering av djurtester samt djurtesters genomförande

Respondenten vill i undersökningen ta reda på om estenomer är medvetna om varför man gör djurtester samt hur djurtesterna går till. Informanterna har ombetts svara på om de är medvetna om varför man gör djurtester samt att resultaten av djurtesterna inte alltid är pålitliga på grund av människans och djurens anatomiska skillnader. Informanterna har ombetts svara på hur djuren påverkas av testerna samt om de känner till djurfria metoder och vilka de metoderna är. Informanterna har även ombetts svara på frågor kring köp av produkter. Kategorierna som framkom var följande: **krav, alternativa metoder, dåliga förhållanden** samt **pålitlighet**.

Krav

Alla sexton informanter nämnde att man gör djurtester för att ta reda på om en produkt eller ett läkemedel är tryggt för mänsklig användning. Produkter och läkemedel måste uppfylla specifika **krav**. Sex av sexton informanter nämnde att företag måste testa sina produkter på djur för att få sälja dem på den kinesiska marknaden. Eftersom den kinesiska marknaden är så stor, väljer många företag att testa sina produkter på djur för att nå en större kundgrupp.

Alternativa metoder

Tretton av sexton informanter var medvetna om att djurtesternas resultat inte alltid är pålitliga. Åtta av sexton informanter kände till **alternativa metoder**. De kunde berätta lite mer och fem av dem nämnde konstgjord hud i labb. Två informanter nämnde testning på

människor. Även här framkom det att informanterna inte är insatta i ämnet. Tre informanter nämnde att alternativa metoder bör användas. Majoriteten ansåg att det borde vara självklart att inte testa kosmetiska produkter på djur.

Dåliga förhållanden

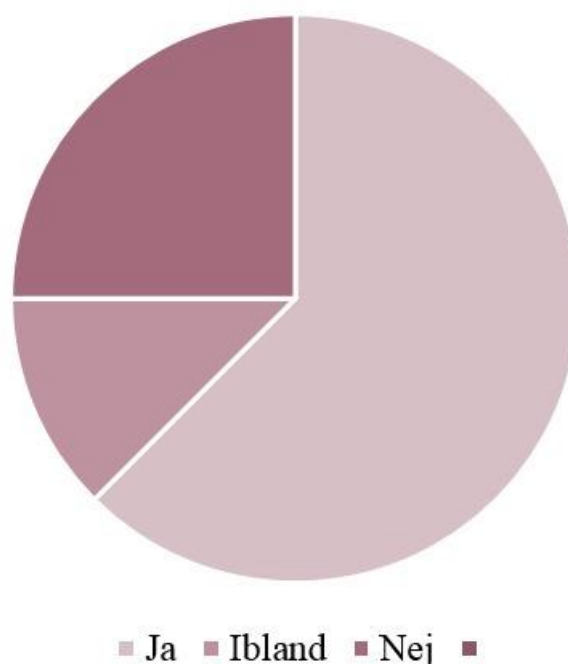
När det kom till djurtesternas påverkan på testdjuren samt hur deras levnadsförhållanden ser ut, hade fjorton av sexton informanter en negativ inställning till ämnet. Alla informanter tycker att djurtester är hemska och tragiska. Fem informanter nämnde att djuren lever i **dåliga förhållanden** och i trånga utrymmen. Sex informanter nämnde att djuren mår dåligt, skadas på olika sätt, blir blinda eller dör en smärtsam död. Informanterna ansåg att djurtesterna är stressande för djuren. Sex informanter nämnde också att djurtester är traumatiserande och plågsamma för djuret. Fyra informanter nämnde att djuren bara föds upp för att finnas till för djurtesterna.

”Behandlas inte som annat än testdjur. Inte som husdjur precis.”

Pålitlighet

Majoriteten av informanterna kunde ge exempel på företag som använder sig av djurtester. Företag som nämndes var t.ex. Urban Decay, Maybelline och Benefit. Nio av sexton informanter nämnde L’Oréal som ett företag som testar på djur. Majoriteten kunde även ge exempel på företag som inte använder sig av djurtester, t.ex. Smashbox, NYX och Kat Von D nämndes. En informant skrev att Clinique påstår att de inte testar på djur, en annan nämnde att L’Oréal inte testar på djur. Tio av sexton informanter tänker, när de handlar, på om en produkt är djurtestad eller inte. Två tänker ibland och de resterande fyra tänker inte på om produkten är testad på djur eller inte.

Tänker du på om en produkt är djurtestad?

Figur 2. Konsumenttankar

När det kom till vilka ställen informanterna skulle vända sig till för att ta reda på om en produkt är djurtestad eller inte, svarade tretton av sexton informanter att de skulle vända sig till djurrättsorganisationers hemsidor. Nio informanter ansåg att man kan **lita på** att ett företag talar sanning om de säger att de inte testat sina produkter på djur. Åtta skulle även studera produktens etikett för att ta reda på om den är djurtestad eller inte. Endast två informanter skulle lita på butikspersonal, varav en av dem svarade att endast om personalen är övertygande.

Tolkning

Resultatet visar att estenomerna är medvetna om orsaker till att djurtester görs. Estenomer anser att djurtester är onödiga och att alternativa metoder borde användas. Enligt Genzel L., m.fl. (2020) finns det inte tillräckligt med alternativa metoder för att fullständigt övergå till dem. Allmänhetens tryck och negativa syn på djurtester har lett till att allt mer forskning inom alternativa metoder har gjorts. Djuren är ändå betydelsefulla i forskning kring människans hälsa. Dock nämner Forska utan djurförsök (2016) att skillnaden mellan djuren och människan är så stor att man inte alltid kan lita på testernas resultat. Det nämner även

Johansson H., m.fl. (2018) och Forska utan djurförsök (2017). Det är estenomerna medvetna om. Få estenomer är medvetna om att tester även utförs på människor, vilket Fimea (u.å.) nämner att man gör.

Resultatet på djurtesternas påverkan på testdjuren visar att estenomerna är medvetna om djurens dåliga förhållanden och tycker att djurtester är hemskt och djurplågeri. Det nämner även About Animal Testing (2020). Estenomer har en negativ syn på djurtester. Forska utan djurförsök (2020) skriver att djuren förvaras i små burar och utsätts för stressiga situationer. Backström M., (2016) anser att det är viktigt med metoder för att utvärdera djurens stress under djurtester men att alla djur inte blir utsatta för alltför mycket stress. Även Svenska Yle (2018) nämner att inte alla djur blir utsatta för stress.

Resultatet av estenomernas kunskap om företag som använder sig av djurtester visar att man som konsument inte alltid vet vilka företag som utför djurtester på sina produkter. Det nämner även Peta (u.å.). Vissa företag hävdar att de inte använder sig av djurtester, fastän de säljer på kinesiska marknaden. Det är svårt som konsument att veta vem man ska lita på. Resultatet visar att estenomer litar på djurrättsorganisationer i första hand. I andra hand skulle estenomer lita på företaget.

6.3 Sammanfattning av resultat

Sammanfattningsvis kan man konstatera att estenomer är medvetna om vad djurtester är och att det är ett ämne som ofta nämns i vardagliga sammanhang men mer sällan diskuteras på djupet. Estenomer besitter inte detaljerad kunskap kring ämnet. Djurtester ses som ett negativt fenomen som bidrar till djurmisshandel. Man kan konstatera att estenomer vill att alternativa metoder ska användas. Som konsument kan det vara svårt att veta vem man kan lita på när det kommer till informationen om djurtester har använts eller inte.

7. Kritisk granskning

I detta kapitel granskar respondenten kritiskt sitt eget arbete och reflekterar kring vad som gick bra och vad som gick mindre bra. Respondenten granskar enligt den egna uppfattningen. I kapitlet syfte och problemprecisering anser respondenten att syftet är tydligt utskrivet och lätt att förstå. Syftet passar arbetet och man förstår vad respondenten vill med arbetet. Dock anser respondenten att hon kunde ha skapat sig en helhetsbild över ämnet före val av forskningsfrågor, så att frågorna varit mer specifika.

I den teoretiska grunden har respondenten redovisat för ämnen som ger en överblick om ämnet. Dock anser respondenten att fler saker kunde ha tagits upp t.ex. olika certifieringar som visar om en produkt är djurtestad eller inte, samt mer information om hur djurtester går till. Eftersom ämnet är så brett är det svårt att veta var man ska dra gränsen. Om gränsen blir dragen på fel ställe är risken stor att en viktig komponent uteblir och gör forskningen ofullständig. Orsaken till att den teoretiska grunden saknar delar av ämnet beror även på den bristfälliga informationen kring hur djurtester görs. Respondenten tror att det beror på förbudet mot djurtestad kosmetika i EU samt för att ämnet är relativt tabubelagt. Den detaljerade information som finns om ämnet är inte tillgänglig för allmänheten. När man läser om djurtester är texten i regel skriven på allmän nivå och ofta ur en negativ synvinkel. Det kan vara svårt att förstå om djurtesterna gjorts inom kosmetika, inom läkemedel, både och eller ingendera. Det leder till att respondenten i arbetet inte alltid kan referera till vilken typ av djurtester det handlar om. Det kan även vara svårt att veta vilket land eller vilken världsdel informationen handlar om. Eftersom olika länder har olika lagar och synsätt på ämnet djurtester, bidrar det till att informationen kan vara olika beroende på vem som har skrivit texten. Av samma orsak är det svårt att ge en överblick av ämnet som inkluderar alla länder. Respondenten har därför främst fokuserat på Europa. Respondenten anser att det var svårt att skapa en röd tråd som går igenom hela arbetet. Det finns många kryphål i lagar och förordningar som gör det svårt att få en riktig helhetsbild. Att hitta information om djurtester inom läkemedel är betydligt lättare än att hitta information om djurtester inom kosmetika. Källorna som respondenten har använt sig av är ganska få. Även om respondenten anser att majoriteten av källorna är relevanta och pålitliga, kunde källorna ha varit fler i antal för att skapa en mer tillförlitlig teoretisk grund.

I tidigare forskning-kapitlet har respondenten använt sig av sju olika forskningar. Respondenten anser att det är svårt att hitta forskning om djurtester, speciellt inom kosmetika. Forskning som finns om ämnet är svårläst, speciellt för någon som inte är insatt. Det finns betydligt mer tidigare forskning kring djurtester inom läkemedel än djurtester inom kosmetika. Respondenten anser att det är bra att ta upp aktuella ämnen i arbetet som Covid-19 och sociala medier. Tidigare forskningar kunde ha varit flera och tangerat syftet bättre. Respondenten kunde ha varit mer källkritisk, även om respondenten anser att största delen av forskningarna är sakliga.

I metoder-kapitlet har respondenten relevant information om metoderna som valts. Metoden enkät passade inte riktigt in i arbetets syfte. Det märktes främst i samband med resultatredovisningen. Metoden kunde hellre ha varit t.ex. intervju. Respondenten kunde ha intervjuat någon som är insatt i ämnet. Även enkäten i sig var dåligt uppbyggd, det är något som respondenten märkte först i efterhand. När den skickades ut kändes det som att den tangerade syftet och forskningsfrågorna mer än vad den gjorde. Respondenten hade svårt att hitta information om metoden innehållsanalys och behövde vara källkritisk för att hitta sakliga källor.

Respondenten anser att resultatet inte fokuserar på syftet som tänkt. Enligt resultatet är arbetet mer som en undersökning av estenomernas kunskap och åsikter. Det ledde till att det var svårt att komma fram till ett vettigt resultat baserat på syftet och forskningsfrågorna. Det var utmanande att hitta ett samband mellan teorin, tidigare forskningar och resultatet. Resultatet är ändå tydligt framlagt och lätt för läsaren att förstå. Respondenten anser att figurerna i resultatet stöder texten och är ett trevligt tillägg för läsaren.

8. Diskussion

Detta ämne om djurförsök inom kosmetika och läkemedel ville jag ta upp för att lära mig mer om det, eftersom jag tycker att det är intressant och vi inte har så mycket om det i läroplanen. Jag trodde att jag hade relativt mycket kunskap om ämnet sedan tidigare men det visade sig att det var mycket jag inte visste om ämnet. Jag tycker att detta ämne borde diskuteras mer, jag har lärt mig massor genom att skriva detta arbete. Många saker har förvånat mig, t.ex. hur långt bak i historien djurtester faktiskt går och hur lite vi estenomer egentligen vet om djurtester.

Min synpunkt har ändrats mycket under skrivandets gång. I början kunde jag endast se nackdelarna med djurtester men nu kan jag även förstå varför de görs. Jag känner nu att jag skulle kunna argumentera för både positiva och negativa aspekter. Dock önskar jag att forskningen om alternativa metoder fortsätter och att fler djurfria metoder utvecklas, för att bespara djuren från lidandet. Jag önskar även att testdjuren skulle bli bättre behandlade och ha bättre levnadsförhållanden.

Jag tänker att vi som konsumenter borde bidra mer till att få stopp på djurtester. Jag anser att det tyvärr är främst på konsumentens ansvar att få kosmetikaföretag att sluta testa på djur. Företag agerar efter efterfrågan för att få ekonomisk vinning på sina produkter. När vi köper produkter som är testade på djur är det motiverat för företagen att fortsätta göra testerna. Slutar vi köpa produkter som testats på djur och efterfrågan på icke-djurtestade produkter stiger, då är chansen större att det sker en förändring.

Om jag skulle göra om arbetet skulle jag välja att forska djupare i en specifik del och inte tänga djurtester som helhet, t.ex. istället forska i konsumentbeteendet. Det är även något jag tycker någon kunde forska vidare i. Man kunde även forska mer i metoderna, hur djurtesterna och alternativa metoder går till.

Jag hoppas att detta arbete har väckt tankar hos läsaren och påverkar framtida köpbeslut. Jag hoppas även att läsaren kan tala om ämnet och utbilda sina medmänniskor för att göra skillnad i samhället och ta vara på våra djur.

Källförteckning

- About Animal Testing. (2020, 7 juni). *What is animal testing?* Hämtad 12.07.2020 från <http://www.aboutanimaltesting.co.uk/what-animal-testing.html>
- Backström, M., (2016). *Plasmakortisol som en indikator för stress under djurförsök på häst och hund.* Hämtad 06.10.2020 från <https://stud.epsilon.slu.se/9618/>
- Djurens Rätt. (2019, 22 mars). *Kina lurkar upp kraven på djurförsök för kosmetika.* Hämtad 09.10.2020 från <https://www.djurensratt.se/blogg/kina-luckrar-upp-kraven-pa-djurforsok-kosmetika>
- Djurförsök.info. (2020, 6 juli). *Vad är djurförsök?* Hämtad 07.10.2020 från <https://www.djurforsok.info/vad-ar-djurforsok/djuren/>
- Djurförsök.info. (2019, 15 september). *Varför djurförsök?* Hämtad 18.08.2020 från <https://www.djurforsok.info/varfor-djurforsok/varfor/for-manniskan/>
- European Commission. (u.å.) *Cosmetics.* Hämtad 17.06.2020 från <https://ec.europa.eu/growth/sectors/cosmetics/>
- Fimea. (u.å.). *Vad är ett läkemedel?* Hämtad 19.09.2020 från https://www.fimea.fi/web/sv/for_allmanhet/vad-ar-ett-lakemedel-
- Fimea. (u.å.). *Läkemedelssäkerhet.* Hämtad 17.9.2020 från https://www.fimea.fi/web/sv/for_allmanhet/lakemedelssakerheten
- Forska utan djurförsök. (2017, 13 juni). *Argument.* Hämtad 30.09.2020 från <https://forskautandjurforsok.se/fakta/argument/>
- Forska utan djurförsök. (2018, 21 december). *Botox-produkter.* Hämtad 30.06.2020 från <https://forskautandjurforsok.se/fakta/konsument/botox/>
- Forska utan djurförsök. (2016, 4 mars). *Djurförsökens historia.* Hämtad 10.10.2020 från <https://forskautandjurforsok.se/fakta/om-djurforsok/historia/>
- Forska utan djurförsök. (2017, 2 mars). *Djurtestade produkter.* Hämtad 12.20.2020 från <https://forskautandjurforsok.se/fakta/konsument/>
- Forska utan djurförsök. (2019, 13 maj). *Kosmetikatester på djur.* Hämtad 09.10.2020 från <https://forskautandjurforsok.se/fakta/konsument/kosmetikatester/>
- Forska utan djurförsök. (2016, 4 mars). *Medicinsk forskning och läkemedel.* Hämtad 18.09.2020 från <https://forskautandjurforsok.se/fakta/om-djurforsok/medicinsk-forskning/>
- Forska utan djurförsök. (2016, 4 mars). *Olika metoder.* Hämtad 12.10.2020 från <https://forskautandjurforsok.se/fakta/istallet-for-djurforsok/olika-metoder/>
- Forska utan djurförsök. (2020, 29 juni). *Är djurtester plågsamma?* Hämtad 30.09.2020 från <https://forskautandjurforsok.se/fakta/om-djurforsok/lidande/>
- Genzel, L., Adam, R., Berns, A., van den Beucken, J. J. J. P., Blokland, A., Boddeke, E. H. W. G. H., Homberg, J. R. (2020). How the COVID-19 pandemic highlights the necessity of

animal research, *Current Biology*, 30(18), R1014-R1018. Hämtad 07.10.2020 från <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0960982220311842>

Hsieh, H-F., & Shannon, S. E. (2005). *Three Approaches to Qualitative Content Analysis*. Hämtad 16.10.2020 från <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1049732305276687?fbclid=IwAR3szxArSbipdoJD6DLdellztMVhm-7BFT0Txkte-KXcDW4QjVWxT85hP0c&>

Johansson, H., Borrebaeck, C., Lindstedt, M. (2018) "Big data" för exakt prediktion av kemikaliers sensibiliserande förmåga med cellbaserad in vitro-metod. Hämtad 30.09.2020 från <https://bpno.se/wp-content/uploads/sites/3/2018/03/big-data-for-exakt-prediktion-av-kemikaliers-sensibiliserande-formaga-med-cellbaserad-in-vitro-metod-en-presentation-av-gard-nasta-generations-testmetod.pdf>

Johansson, H. (2013) *GARD – Genomic Allergen Rapid Detection. A Testing Strategy for Assessment of Chemical Sensitizers*. Hämtad 07.10.2020 från <https://lup.lub.lu.se/search/publication/3736973>

Kathari, C. R. (1990). *Research Methodology*. (s. 100-103) Hämtad 09.10.2020 från <https://ebookcentral-proquest-com.ezproxy.novia.fi/lib/novia-ebooks/reader.action?docID=431524&query=research+methodology>

Kylén, J-A. (2004). *Att få svar*. Stockholm: Bonnier Utbildning AB. (s. 53-54)

Kyngäs H., & Vanhanen, L. (1990). Sisällön analyysi, *Hoitotiede*, 11(1), 3-12. Hämtad 19.10.2020 från https://peda.net/jyu/okl/ko/klt/djm/demo-3/materiaalit/kvsa:file/download/cbc6d1571e180d91eb814eb851a5f912ad27a870/Kyngas_Vanhanen_Sisallon_analyysi.pdf

Medicinska Fakulteten. (2020, 4 september). *Djurförsök*. Hämtad 20.10.2020 från <https://www.medicin.lu.se/forskning/hur-gar-forskning-till/djurforsok>

Min, C., Lee, E., Zhao, L. (2018). *Mining Social Media Data to Discover Topics of Sustainability: The Case of Luxury Cosmetics Brands and Animal Testing*. Hämtad 06.10.2020 från https://link-springer-com.ezproxy.novia.fi/chapter/10.1007/978-981-10-8878-0_6

Olsson, H. & Sörensen, S. (2011). *Forskningsprocessen*. Stockholm: Liber AB. (s. 209-210)

Peta. (2019, 11 december). *Cruelty-Free Makeup: These Brands DON'T Test on Animals*. Hämtad 12.10.2020 från <https://www.peta.org/living/personal-care-fashion/these-companies-dont-test-on-animals/>

Peta. (u.å.). *Cruelty in Animal Testing Laboratories*. Hämtad 28.7.2020 från <https://www.peta.org/issues/animals-used-for-experimentation/cosmetic-household-products-animal-testing/>

Peta. (u.å.). *These Beauty Brands Are Still Tested on Animals*. Hämtad 12.10.2020 från <https://www.peta.org/living/personal-care-fashion/beauty-brands-that-you-thought-were-cruelty-free-but-arent/>

Saris, W. E. & Gallhofer, I. N. (2014). *Design, Evaluation, and Analysis of Questionnaires for Survey Research*. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc. (s. 6) Hämtad 12.10.2020 från <https://ebookcentral-proquest-com.ezproxy.novia.fi/lib/novia-ebooks/reader.action?docID=1602919&query=research+methodology+survey>

Sreedhar, D., Manjula, N., Pise, A., Pise, S., VS, L. (2020). Ban of Cosmetic Testing on Animals: A Brief Overview, *International Journal of Current Research and Review*, 12(14), 113-116. Hämtad 11.10.2020 från http://ijcrr.com/uploads/2732_pdf.pdf

Svenska Yle. (2018, 26 maj). *Ditt smink och dina hudkrämer är kanske testade på djur - trots förbud*. Hämtad 07.10.2020 från <https://svenska.yle.fi/artikel/2018/05/26/ditt-smink-och-dina-hudkramer-ar-kanske-testade-pa-djur-trots-forbud>

Svenska Yle. (2018, 26 maj). *I Finland används tusentals djur i djurförsök varje år – men allt fler alternativa metoder utvecklas*. Hämtad 07.10.2020 från <https://svenska.yle.fi/artikel/2018/05/26/i-finland-anvands-tusentals-djur-i-djurforsok-varje-ar-men-allt-fler-alternativa>

Tukes. (u.å.). *Djurförsök i kosmetika*. Hämtad 09.10.2020 från <https://tukes.fi/sv/kemikalier/kosmetiska-produkter/marknadsforingspastaenden-for-kosmetik/djurforsok-i-kosmetika>

Tukes. (u.å.). *Mikä on kosmeettinen valmiste?* Hämtad 29.06.2020 från <https://tukes.fi/kosmetiikka/mika-on-kosmeettinen-valmiste->

Vinardell, M. P., Mitjans, M. (2017) *Alternative Methods to Animal Testing for the Safety Evaluation of Cosmetic Ingredients: An Overview*. Hämtad 11.10.2020 från https://triton.finn.fi/novia/PrimoRecord/pci.cdi_doaj_primary_oai_doaj_org_article_f63a21f5554e403e9d6273ebfbb709bf

FRÅGEFORMULÄR

Syftet med enkäten är att ta reda på estenomers kunskapsnivå och synpunkt på ämnet.

1. Jag godkänner att det nämns i arbetet att de som svarat på enkäten är estenomstuderande.

- Ja
 Nej

2. Ålder?

3. Kön?

4. Hur länge har du studerat/arbetat inom skönhetsbranschen?

5. Vad studerade du före estenom?

- Gymnasiet
 Yrkesskola
 Annat

6. Om du svarade yrkesskola eller annat, vad?

7. Har du hört begreppet djurtester tidigare?

- Ja
 Nej

8. Om ja, varifrån har du fått den informationen du vet om djurtester? Fyll i en eller flera.

- Familj
 - Vänner
 - Nyheter
 - Reklam
 - Sociala medier
 - Tidningar
 - Skola
 - Jobb
 - Läst på själv
 - Annat
-
-

9. Vad klassas som kosmetiska produkter? Fyll i en eller flera.

- Sminkprodukter
- Hårprodukter
- Hudkrämer
- Nagellack
- Parfymer
- Tatueringsfärg
- Deodorant
- Tandkräm
- Botox
- Fillers
- Schampo
- Solskyddskrämer

10. Visste du om att man gör djurtester för att kolla om en produkt/ett läkemedel är säker före mänsklig användning?

- Ja
- Nej

11. Visste du om att resultaten av djurtesterna inte alltid är pålitliga på grund av människans och djurets anatomiska skillnader?

- Ja
- Nej

12. Känner du till djurfria metoder?

- Ja
- Nej

13. Om du svarade ja, berätta mer/beskriv de metoder du känner till.

14. När blev det förbjudet att göra djurtester på kosmetiska produkter i Europeiska Unionen?

15. När blev det förbjudet att göra djurtester på läkemedel i Europeiska Unionen?

16. Vad är din uppfattning om djurtesternas påverkan på testdjuren? (Deras levnadsförhållanden, välmående etc.) Motivera gärna ditt svar.

17. Hur många djur tror du används årligen i forskningssyfte i världen? (Gäller alla typer av djurtester)

18. Tänker du på om produkter är djurtestade eller inte när du handlar?

- Ja
- Nej
- Ibland

19. Anser du att man kan lita på att ett företag talar sanning om de säger att de inte testar sina produkter på djur?

- Ja
- Nej

20. Vart skulle du vända dig ifall du ville ta reda på om en produkt är djurtestad eller inte?

- Företagets hemsida
- Produktens etikett
- Djurrättsorganisationers hemsidor
- Butikspersonal
- Annat

21. Kan du ge exempel på företag som testar på djur?

22. Kan du ge exempel på företag som inte testar på djur?

23. Delar gärna med dig om övriga åsikter!

Stort tack för din medverkan!